

Uraohjaus, muutoskyvykkyys nyt ja tulevaisuudessa

10.11.2021 webinaari klo 14.00-15.30

Birgit Härkönen, Terhi Vesänen-Kirilov

Webinaarin sisältö

- **Muutoskyvykkyys nyt ja tulevaisuudessa**
- **Ohjaus ja onnistunut ohjaus**
- **Uraohjaus, mitä se on?**
- **Uraohjaus osana opettajan työnkuvaa**

Ammattihaaveesi teini-iässä

Mikä sinusta piti tulla isona?

Kirjoita vastauksesi sanapilveen.

Linkki ja koodi Mentimeter –kyselyyn löytyy keskustelupalstalta.

Ohjaus ja onnistunut ohjaus

Mitä ohjaus on?

- Oman elämän suunnittelua (henkistä kasvua)
- Elämänhallinnan parantamista
- Opiskelijan elämän ja elämäntilanteet huomioiva prosessi (persoonallisuuden ja ammatti-identiteetin kehittyminen)
- Mm. ura- ja opinto-ohjausta, ammatinvalinnan ohjausta
- Yksilölähtöistä ja osaamisperusteista (ohjauksen tekemisen tavat)
- Yhdenvertaisuutta ja osallisuutta edistävää
- Mahdolliset kulttuuriset tekijät huomioivaa (rooli-odotukset, perhe, uskonto)
- Opiskelijan elämäntilanteen huomioivaa
- Se ei ole terapiaa, opetusta tai pelkästään neuvojen antamista
- Tavoitteena opiskelijan oman toimijuuden lisääminen

Hyvän ohjauksen kriteerit (OPH)

Riittävä ja
monipuolinen ohjaus

Aktiivisuuden,
osallisuuden ja
vastuullisuuden
tukeminen

Ohjaus on
yhteistä työtä

Osaava ja
ammattitaitoinen
henkilöstö

Tasa-arvon ja
yhdenvertaisuuden
edistäminen

Ohjaus-
suunnitelma

Koulutuksen
niveLvaiheet

Ohjaus koulutukseen
ja uravalintoihin
liittyvien päätösten
tukena

Työelämätaidot
ja työelämään
tutustuminen

Vuorovaikutteinen
yhteistyö ohjauksen
tukena

Ohjauspalveluista
tiedottaminen

Hyvän ohjauksen
kriteerit osana
paikallista
laatujärjestelmää

Onnistunut ohjaus

- Ammattitaitoista
- Oikea-aikaista
- Yksilöllistä ja henkilökohtaista
- Räätelöityä
- Selkokielistä
- Kunnioittavaa
- Tavoitteellista
- Itsenäiseen toimijuuteen kannustavaa
- Pitkäkestoista
- Riittävästi aikaa

Uraohjaus – mitä se on?

Uraohjauksen käsitteitä

- **Uraohjaus** kasvattaa opiskelijan toimijuutta hänen omaan koulutus- ja uravalintaan liittyen
- **Urasuunnittelulla** tarkoitetaan yksilöllistä suunnitteluprosessia, jossa opiskelija tulee tietoiseksi mm. omista uramahdollisuuksistaan ja – tavoitteistaan. Tavoitteellista elämänsuunnittelua. **Päätavoitteena on työllistyä omien toiveiden mukaisiin ja koulutusta vastaaviin työtehtäviin.**
- **Urasuunnitteluvalmiuksien** myötä opiskelija kerää, analysoi ja jäsentää omaa itseään, koulutusta ja ammatteja koskevaa tietoa. Opiskelija saa taidon tehdä ja toimeenpanna päätöksiä ja siirtymiä (R. Sultana)
- **Urasuunnittelutaidot** on opetussuunnitelmaan kirjattu tavoite ja siihen perustuva toiminta

Uraohjaukseen liittyvät lait, asetukset ja ohjeistukset

Uraohjaus ammattillisessa koulutuksessa

- Laki ammatillisesta koulutuksesta (351/2017)
- Asetus ammatillisesta koulutuksesta (673/2017)
- Oppilaitoksen prosessikuvaukset
- Hoks ja urasuunnitelma (§44, §45)
- Yhteiset tutkinnonosat ja urasuunnittelu
- Kansallisen elinikäisen ohjauksen strategia 2020-2023 (ELO)

Uraohjauksen eri ulottuvuudet

- Uraohjaukseen kohdistuu odotuksia monelta eri taholta: yhteiskunnalliset, koulutus- ja työpoliittiset sekä yksilön tarpeista lähtevät
- Uraohjaus ja ohjaus kuuluvat osaksi oppimisen ohjausta. Opetukseen sisältyy ohjausta (Onnismaa 2007)
- Uraohjaus opetuksessa tarkoittaa myös työelämäyhteyksiä (mm. työharjoittelu, työelämäprojekteja).
- Uraohjaukseen liittyvät myös työelämätaidot ja –valmiudet (Korhonen 2006)
- Hänen ura, hänen elämänsä (Vehviläinen 2021)
- Uraohjausta voidaan rajata tiettyyn toimintaympäristöön (oppilaitos, Te-palvelut).

Urasuunnitteluohjaus

- Koulutustarjonta laajentunut ja moninaistunut
- Työelämän muutos; jatkuva kouluttautuminen ja elinikäisen oppimisen paine
- Ammatinvalinta käsitteenä muuttunut
- Osa perinteisiä ammatteja, osa hybrideinä tai täysin uusina
- Yksittäisten taitojen sijaan, tulisi kiinnittää huomiota elinikäisen oppimisen edellytysten luomiseen ja sellaisten oppimisympäristöjen luomiseen, joissa yhteisöllisesti opitaan uutta (Nykänen ja Tynjälä 2012)
- Uraa rakennetaan valintojen ja siirtymien kautta läpi elämän

Laadukas uraohjaus (ELGPN)

- Kohteena asiakkaiden urasuunnitteluvalmiuksien (CMS) kehittäminen
- Jatkumo ajattelu, elinikäinen ohjaus
- Saatavuuden ja yhdenvertaisuuden turvaaminen
- Koordinoitua ja yhteistoiminnallista
- Tutkimusperustaisuus

Onnistuneen uraohjauksen tulos

- Opiskelija osaa arvioida itselleen sopivia koulutus- ja työllistymismahdollisuuksia
- Opiskelijalle on kehittynyt ammatti-identiteetti, jonka avulla hän pystyy pärjäämään työssään koulutuksensa avulla
- Opiskelija saavuttaa tavoitteensa ja pääsee eteenpäin
- Opiskelijan oikeus tehdä omia valintoja omien arvojensa ja tavoitteidensa mukaan

Uraohjauksen tavoite ammattillisessa koulutuksessa

- Opiskelijan aktiivisuus oman uransa suunnittelussa lisääntyy
- Opiskelijan itseohjautuvuus opinto- ja urapolkujen suunnittelussa kasvaa
- Opiskelijan osaamisidentiteetti vahvistuu
- Koko opintojen ajan kestävä prosessi
- Uraohjauksen tulisi keskittyä erityisesti tulevaisuuteen ja niihin tekijöihin, joilla yksilö voi vahvistaa omaa työllistymistään tai jotka vastaavasti estävät yksilöä työllistymästä
- Opiskelijan ja ohjaajan välinen luottamuksellinen suhde
- Dialogisuuteen perustuva vuorovaikutussuhde
- Koulutuksen ja työelämän väliseen suhteeseen liittyvät keskeisesti myös **uranhallinta- ja urasuunnitteluvalmiudet**

Urataitojen kehittäminen ohjauksessa ja opetuksessa

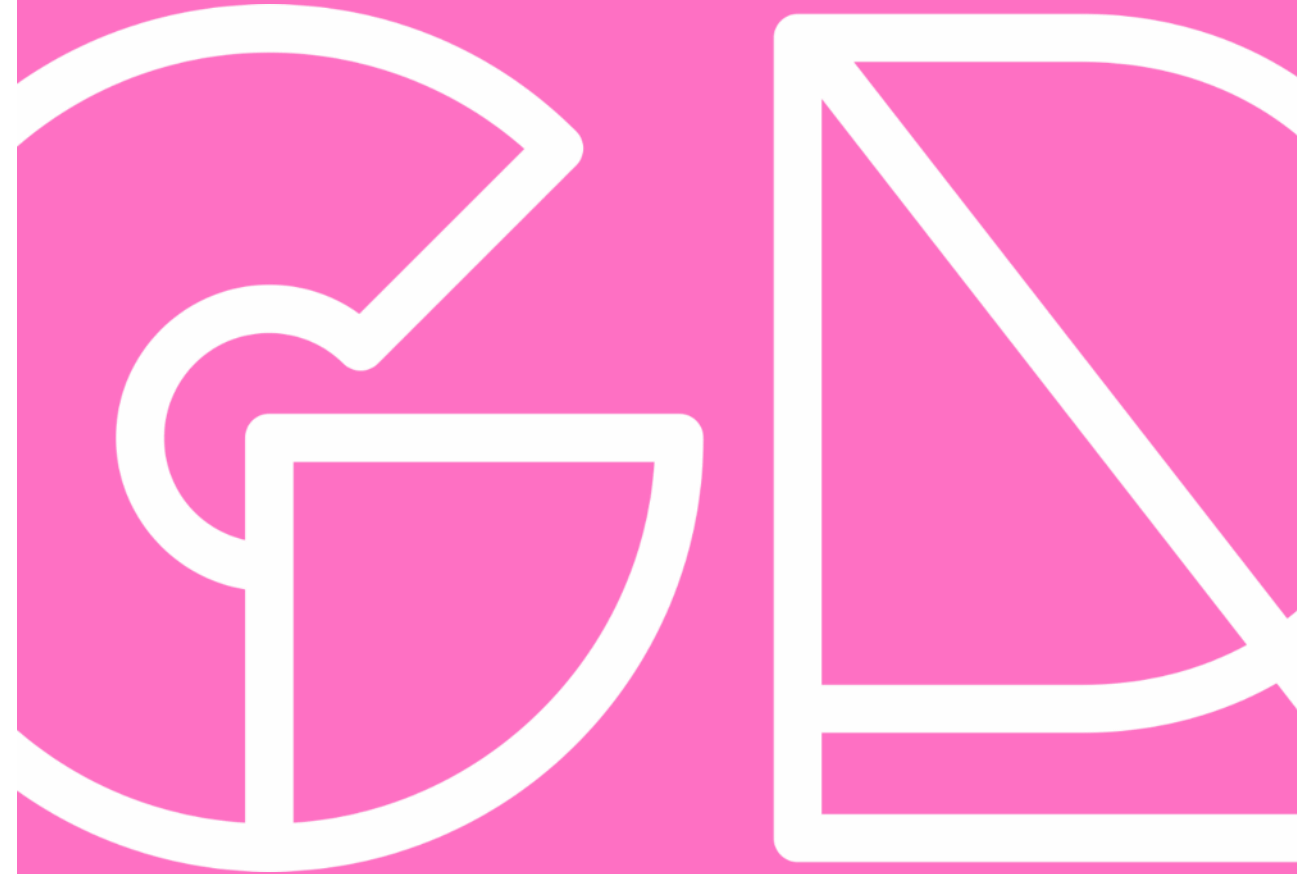
*Helsingin yliopiston uratietomalli: muokattu soveltaen Sampson J. & al. (2004) mallin pohjalta ja A. G. Wattsin SOTS-mallista.
(Lähde: Carver, Itkonen, Kanniainen 2014)*

Uraohjaus osana opettajan työkuva

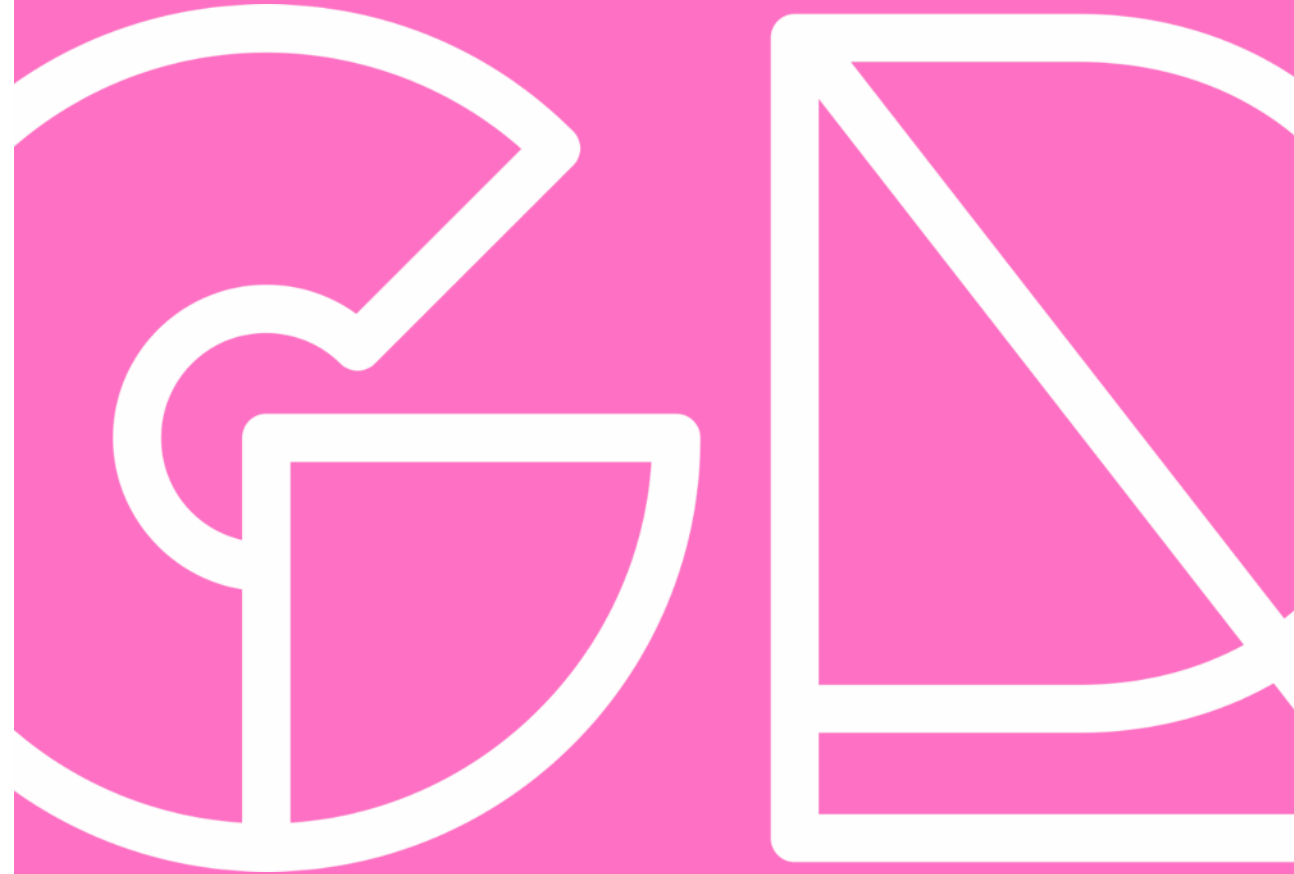
Uraohjaus osana opettajan työnkuvaa

- Ammatillisen opettajan työn muuttuminen tiedon siirtäjästä **verkostoituvaan ja ohjauksellisempaan suuntaan**
- Urasuunnittelu on osana henkilökohtaistamisprosessia (HOKS= henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma)
- Ryhmänohjaaja, HOKS-ohjaaja, vastuuohtaja...
- Opintojen henkilökohtaistaminen toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa on hyvin merkittävässä roolissa (tietoisuus itsestä ja omista toimintavalmiuksista)

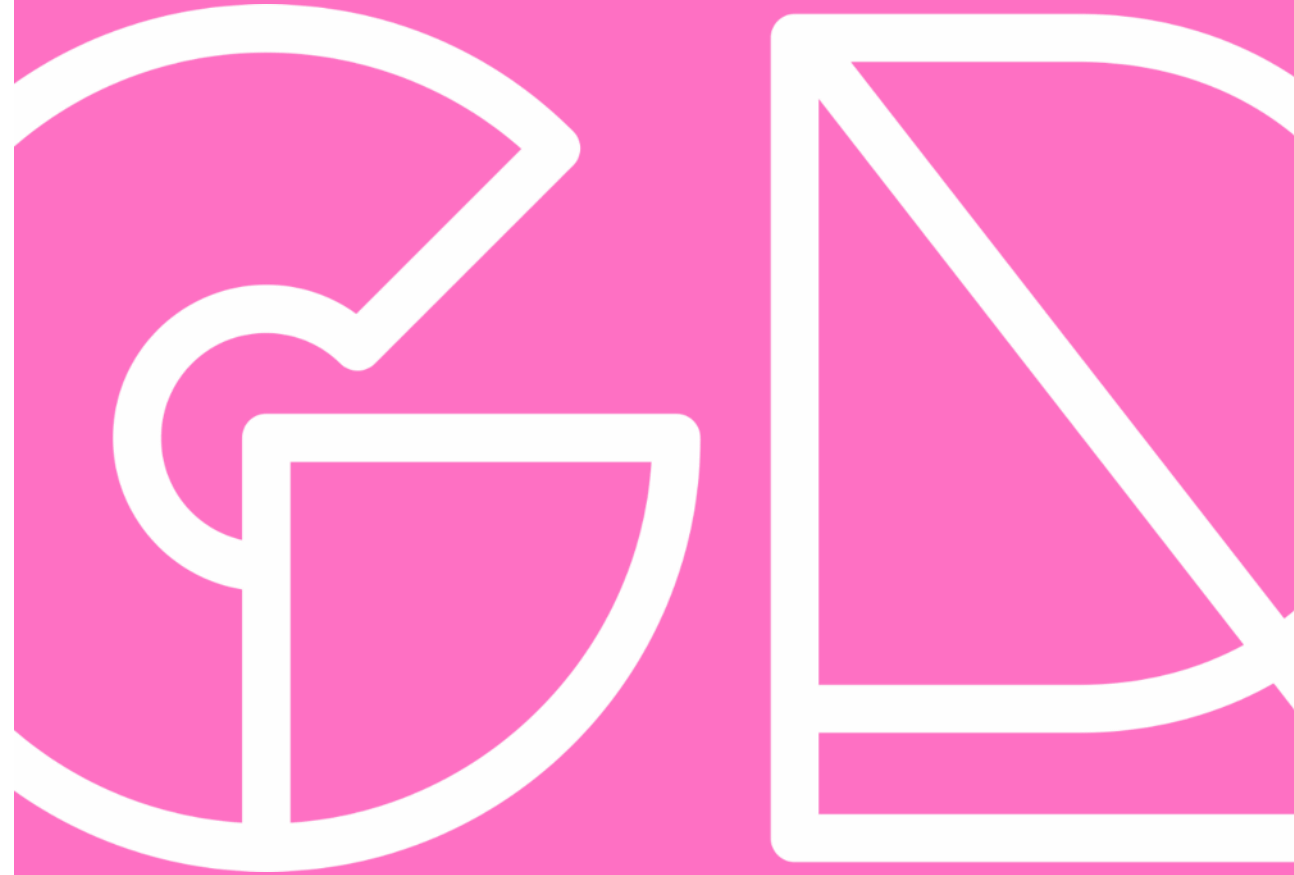
Uraohjauksen tarve kasvaa

- **Monimuotoiset koulutus- ja urapolut**
  - joustavat ja yksilölliset urapolut
- **Jatkuva oppiminen**
- **Siirtymät työelämän ja koulutuksen välillä**
  - eri elämänvaiheissa tarvittava ohjaus
- **Tulevaisuuden työelämän tarpeet**
  - uudenlaiset osaamisyhdistelmät
  - yksilön kyky tunnistaa omaa osaamistaan

Osaamisidentiteetti

- Kehittyy ammatillisen koulutuksen aikana (kehittyvä ominaisuus)
- Opiskelijan identiteetti muovautuu kouluttautumisen myötä ja opiskelija tulee joksikin (Colley ym.2003)
- Opiskelijan liittyy ammattiyhteisön jäseneksi
- Ammattilaisuuteen kasvamisen prosessi (kuuluu johonkin/kuulumattomuus)
- Ammattilaisuus ankkurina

Jotta ihmisen todella voi onnistua opastamaan tiettyyn paikkaan, on hänet ensin löydettävä sieltä, missä hän on...

Voidakseen todella auttaa toista minun on ymmärrettävä enemmän kuin hän, mutta ennen kaikkea minun on ymmärrettävä, mitä hän ymmärtää.

Jos en sitä ymmärrä, ei siitä, että ymmärrän enemmän kuin hän ole hänelle mitään apua.

S. Kierkegaard 1859

**Menikö uraohjaus
nappiin sinun
kohdaltasi ?**

Käytetyt lähteet

Hyvän ohjauksen kriteerit:

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/hyvan_ohjauksen_kriteerit_0.pdf

Onnistunut ohjaus:

<https://peda.net/kansanopistot/kansanopistoyhdistys/sospeva/movsos/onnistunut-ohjaus>

Osaamisidentiteetti:

<https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/osaamisperusteisuudesta-osaamisidentiteettiin/#.YUrOkOxxfIU>

G R A D I A

Astetta enemmän

Oma urapolku

Kuka on eniten vaikuttanut sinun urapolkuusi?

Kirjoita vastauksesi sanapilveen.

**Linkki Mentimeter –kyselyyn löytyy
keskustelupalstalta**